

Ole Jonny Larsen og Kari Wiik

- Adresse. Bergeplass 12, 6010 Ålesund
- Telefon: 41588630
- E-post: olejonnylarsen@hotmail.com
- Hjemmeside: www.lapponicum.com
- Tar i mot besøk etter avtale. Selger også planter.

HAGEN VÅR

Vår hage er ca 1,7 mål pluss at vi disponerer vel et mål av kommunalt friareal der vi kan sette ut planter mot å holde området i orden. Området er tidligere jordbruksareal, så det er ca 40 cm dyp svart jord før vi kommer ned på leire og grus. Bydelen Spjelkavik der vi bor, 12 km øst for gamle Ålesund sentrum, ligger på et stort moreneområde, og det er langt ned til grunnfjell under vår hage. Ei naturlig elv renner forbi i utkanten av hagen.

Eiendommen er gammel, huset er 128 år, og det har vært hage på deler av tomta i hele denne perioden. Ellers var resten grodd til med løvtrær og høyt gras da vi tok over i 1985. De fleste av de opprinnelige trærne er fjerna etter som vi har utvida hagen, men noen er beholdt for å skape romfølelse, og andre og mer sjeldne er planta inn. Platanlønn har vært et problem fordi de sår seg så kraftig hvert år. Disse har vi etter hvert fjerna et for et, men der er ennå nok igjen til å spre brysomt ugras i litt for store mengder. Flere ulike nåletrær er planta etter at vi tok over eiendommen, både som le og solitærtrær. Det meste av tomta er ganske flat, men likevel så kupert at det gir inntrykk av et slags variert terreng. På den nordligste delen er det flere varme sydskråninger der vi har planta azalea og andre sol- og tørketålende planter. Her er også anlagt en kunstig fjellhage. Vi har gravd ut to dammer på eiendommen, den ene er utforma som en smal, stillestående bekk med to broer over. Langs vestgrensa går en 70 m lang steingard som var delvis nedrast og overgrodd, men nå er restaurert.

Eiendommen ligger sentralt i en sterkt voksende bydel, men vi er så heldige å ha friareal på tre sider, så om sommeren når trærne i og utenfor hagen har løv, har vi en følelse av å være nesten helt for oss selv. For å ligge på den norske vestkysten er vår hage veldig lun. Det skyldes først og fremst at den er plassert i en elvedal som danner et søkk i landskapet og ellers har ganske tett vegetasjon rundt. Det kaldeste vi har målt på 28 år er -18 grader, men de fleste vintrene blir det ikke på langt nær så kaldt. Ellers er det et typisk vestlandsklima med kjølige og fuktige somrer, bra for rhododendron, men i blant vel kjedelig for eierne. Det beste med vår hage er den lune plasseringa og de milde vintrene. Det jeg kunne ønske mest er en mer skrånende tomt der kulden ville renne av lettere.

Vi har hatt eiendommen siden 1985. Den ble da overtatt av en tidligere eier som ikke hadde gjort særlig annet enn å anlegge ei fin plen. Vel halvparten av eiendommen var da ikke holdt i hevd og besto av ustelte løvtrær og høyt gras. Dette har vi gradvis gjort om slik at alt nå er oppdyrket til hage med bed, plener og gangveger.

Vi har planta nåletrær som vindskjerming både mot vest og øst, og vi har også bygd et 30 m langt og to meter høyt gjerde som le mot vest for en del av hagen. Interessen for Rhododendron har vokst gradvis fram, men er i dag altoverskyggende. Vi har likevel mange andre planter i hagen, både stauder, løkplanter, busker og ulike trær. En kjøkkenhage er det også blitt plass til samt et terrasseområde med mange planter i krukker i sommerhalvåret.

Flere av dem har kommet hjem som frø fra Sydenturer.

Jorda på eiendommen er veldig humusrik og egner seg derfor godt til å plante rhododendron direkte i. I beda blir den likevel forbedra med kompostjord som vi lager mye av hvert år. Alle greiner blir kverna og lagt rundt plantene som jorddekke i stedet for innkjøpt dekkbark. Skvallerkål og bringebær er så langt som råd forsøk utrydda, både manuelt og med sprøytemidler.

PLANTESAMLINGEN

Vår rhododendroninteresse dreier seg først og fremst villarter, og det er de vi har flest av. Vi har ambisjon om å prøve så mange som mulig, og kjøper systematisk nye planter gjennom Rhododendronforeningens planteimport og fra andre samlere i Norge. Vi prøver å få tak i de nye artene som blir introdusert fra naturen så raskt vi kan for å teste dem ut. Vi sår også mellom 60 og 100 arter hvert år, og de fleste av disse er fra villinnsamla frø. Trolig finnes det rundt 400 arter, underarter, varieteter og former her, men vi har ikke full oversikt. Vi tar som regel sjansen på å si at vi har fleste ulike arter av alle samlerne i Norge. De eldste plantene er over 20 år og har nådd godt over to meters høyde. Fra tidligere eier har vi tatt vare på en stor *Rhododendron catawbiense* 'Grandiflorum'. Ellers har alle rhodoplantene kommet til siden vi tok over eiendommen. Vi produserer planter for salg, ca 1000 eller mer pr år. Deler av hagen er gjort om til en slags liten planteskole med veksthus ("prematuro avdeling"), dyrkingsbed ("barnehagen") og utprøvingsbed ("ungdomsskolen").

Alle typer rhododendron er av interesse, både store og små, vintergrønne og løvfallende. Favorittene er likevel de storbladete artene i underseksjonene *Grandia* og *Falconera*. Som nummer to kommer de fargerike artene i underseksjon *Neriiflora*, f.eks arter som *haematodes*, *percei*, *parmulatum* og *citriniflorum*. De store *Fortunea*-artene som *calophytum*, *sutchuenense* og *asterochnoum* står også høyt i kurs.

PERSONLIG KOMMENTAR

Arbeidet i hagen er blitt en felles hobby for oss begge, og særlig nå når vi ikke har barn hjemme lenger. Vi bruker svært mye tid i hagen, egentlig året rundt dersom været tillater det. Hagen vår er arbeidskrevende med mange bed og vi har ambisjon om at alle skal være stelt og fine til enhver tid. Det kan i blant være slitsomt, men gir også både mosjon, gleder og felleskap.

Det er alltid vanskelig å svare på hvorfor en liker nettopp rhododendron. Kanskje kan det ikke forklares? At kjærlighetens veier er uransakelige? Når det er sagt synes jeg store, gamle rhododendronplanter som det finnes så mange av i vestlandshagene, er utrolig flotte, få hageplanter kan måle seg med dem, og de er fine hele året. Det ligger nok også en stor grad av samlemani til grunn for rhododendron-interessen her i huset. Planen videre er i alle fall å skaffe alt som skaffes kan av arter, særlig de nye introduksjonene fra Kina, og prøve dem alle ut i vår hage og vårt klima.

Hvis jeg skal gi noen et tips, må det være dette: Lær deg å lage Rhododendron-planter fra frø! Det er som vinlegging, det går treigt i starten, men etter noen år har du en kjeller full, eller i vårt tilfelle - hagen full. Det er den billigste måten å skaffe seg nye og mange planter på, og det er utrolig spennende. Dessuten er det en aktivitet som går hele året rundt.